

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister-president (Drees), 29 jan. 1950

Voor Drees persoonlijk, mede voor Götzen en Stikker.

Ter beoordeling van het Pasundanvraagstuk lijkt mij voor U interessant een bericht, dat Buurman ontving van Gen. Engles en dat afkomstig is uit een bron, waarvan de betrouwbaarheid vrij hoog wordt aangeslagen. Daarin wordt gezegd, dat de achtergrond van de APRA-coupe op 23 Januari de volgende is:

'Politieke topleiding van staatsgreep berust bij PSII-leiders Arudji Kartawinata, Abikusno Tjokrosujoso en Anwar Tjokroaminoto. De Wali Negara van Pasundan was op de hoogte. Arudji was medio Januari met Kartosuwirjo overeengekomen, dat Tentara Islam aan opstand zou deelnemen, aanvangsdatum 25 Januari. Arudji keerde terug naar Batavia, waar met Abikusno en Anwar besloten werd:

1. aanvang opstand 25 Januari;
2. Wali Negara roept Negara Islam uit;
3. plan voor militaire overval op Batavia en Bandung.

Deze besluiten gingen op 22 Januari per koerier naar Kramstlaan 20 (contactadres van Westerling). De koerier viel in handen van de TNI, waardoor de Sultan van Djokja op de hoogte kwam van het aanvalsplan. Dit was oorzaak, dat Westerling de aanvangsdatum verzette op 23 Januari, waardoor echter de samenwerking met Darul Islam en Bambu Runtjing volkomen verstoord werd. Ondanks het mislukken van de APRA-coupe heeft de Wali Negara getracht op 24 Januari de Negara Islam uit te roepen, doch deze proclamatie viel eveneens in handen van de TNI.'

De verwachtingen van de informant zijn thans de volgende:

I. Verzoek op 30 Januari door Pasundan om RIS-commissaris aan te stellen, aangezien dit de enige wijze zou zijn om aan TNI-overheersing te ontkomen, en Anak Agung ook belanghebbende wordt;

II. Poging van DI en Bambu Runtjing om de hoogvlakte van Bandung te veroveren, waarbij de APRA en Westerling waarschijnlijk op het tweede plan komen. Aanvang der actie wordt begin deze week verwacht.'

Te Uwer informatie kan ik hieraan toevoegen, dat door de RIS reeds enige van de hierboven genoemde personen zij gearresteerd. Van Hatta vernam ik nog, dat de in de pers gemelde arrestatie van Van der Meulen op juistheid berust.